

PRIMA DONNA

TEKST: Willem Ruyters

DE GESTE GROEP VAN DE HAGENEES GERARD STEVERS BAARDE IN 2003 OPZIE MET HET PROJECT HAAGSE BLUF. EEN WINKELPASSAGE ZONDER DAK MET NAGEBOUWDE VOORROLOGSE WINKELPUIEN OP DRIEKWART VAN DE WARE GROOTTE, DAAR SPREEKT MEN OVER BINNEN DE ARCHITECTUURWERELD. OP DE HOEK KETTINGSTRAAT-ÄCHTEROM AAN DE ACHTERKANT VAN DE HAAGSCHE PASSAGE, ONTWIKKELT DEZELFDE MAATSCHAPPIJ EEN MISSCHIEEN NOG OPVALLENDER GEBOUW MET EEN GEVEL ALS EEN OPWAAIENDE METALEN BALJURK.

Proefopstelling met aanlichting aan achterzijde

'Door de coating krijgt het metalen weefsel een gouden gloed. En dat mag ook wel. Het materiaal is duurder dan bladgoud.' Aan het woord is Eric Vreedenburgh van Archipel Ontwerpers, de architect van het zogenoemde Baljurkgebouw. 'De coating is het resultaat van een eloxatieproces. Via electrolyse wordt een minuscuul laagje van het roestvrijstalen weefsel afgebeten en vervangen door een goudkleurige metaallegering. Onder de zon zal de gevel steeds andere kleurnuances vertonen, maar hij sprankelt altijd.'

LUXE

In 1993 zette Dominique Perrault een trend. In het laatste Grote Werk voor de Franse president Mitterand, de Bibliothèque National, gebruikte de Franse toparchitect voor de verlaagde plafonds en voor de wandbekleding roestvrij stalen weefsels. Tot dan toe was dit materiaal vooral bekend uit de procesindustrie. Onverwoestbare zeven, schuurmiddelen maar ook lopende banden worden van dit geweven staal gemaakt. De plafonds in de Bibliothèque National bleken een echte eye-opener. Afhankelijk van de kijkhoek lijkt het metaalgaas open

of gesloten. Binnen komt deze eigenschap van pas voor gebouwen, waarbij eigenlijk geen laaghangende plafonds toegepast kunnen worden, bijvoorbeeld in verband met een energiehuishouding, die gebaseerd is op betonkernactivering. In gevels zorgt deze karaktertrek voor maximaal doorzicht voor de mensen die zich in het gebouw bevinden, zonder dat ze last van inkt hebben. Natuurlijk fungeert het gaas ook als zonwering. En dan heeft het metaal door de glittering altijd die luxe uitstraling.

INDUSTRIE

Voor de traditionele fabrikanten van metalen weefsels, zoals de Duitse Haver & Boecker en GKD en het Britse bedrijf Potter&Soar, betekende de recente vraag uit de architectuurwereld een productiestijging van zo'n 10%. De luxe uitstraling van de metalen weefsels blijkt helaas ook uit de hoge prijs die voor het materiaal betaald moet worden. De architecturale toepassingen beperken zich dan ook tot aankledingen van stands van merken als BMW en DaimlerBenz op autotentoonstellingen en inrichtingen van luxe kledingzaken. De bekende Parijse ontwerper van

Virtuele rondgang om de 'Baljurk'

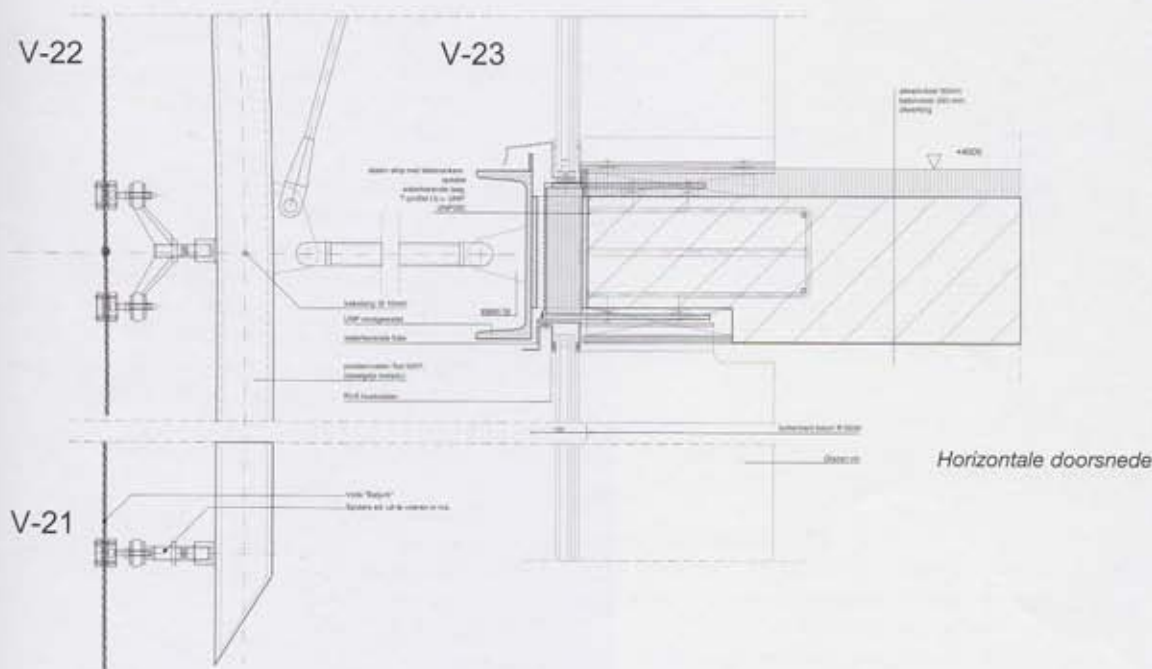
AAN HET ACHTEROM

het is niet louter gouddraad wat er blinkt

haute-couture, samengesteld uit metalen schakels, Paco Rabanne, kleepte in 1995 zijn showroom ermee aan. Soms zijn de voordelen van het metaalgaas zo uitgesproken dat de hoge prijs geen bezwaar is. Voor de gevel van de parkeergarage van het MECC in Maastricht bood het metaal tegelijk èn doorvalbeveiliging èn ventilatie èn transparantie, maar zonder een al te opdringerige aanblik van auto's.

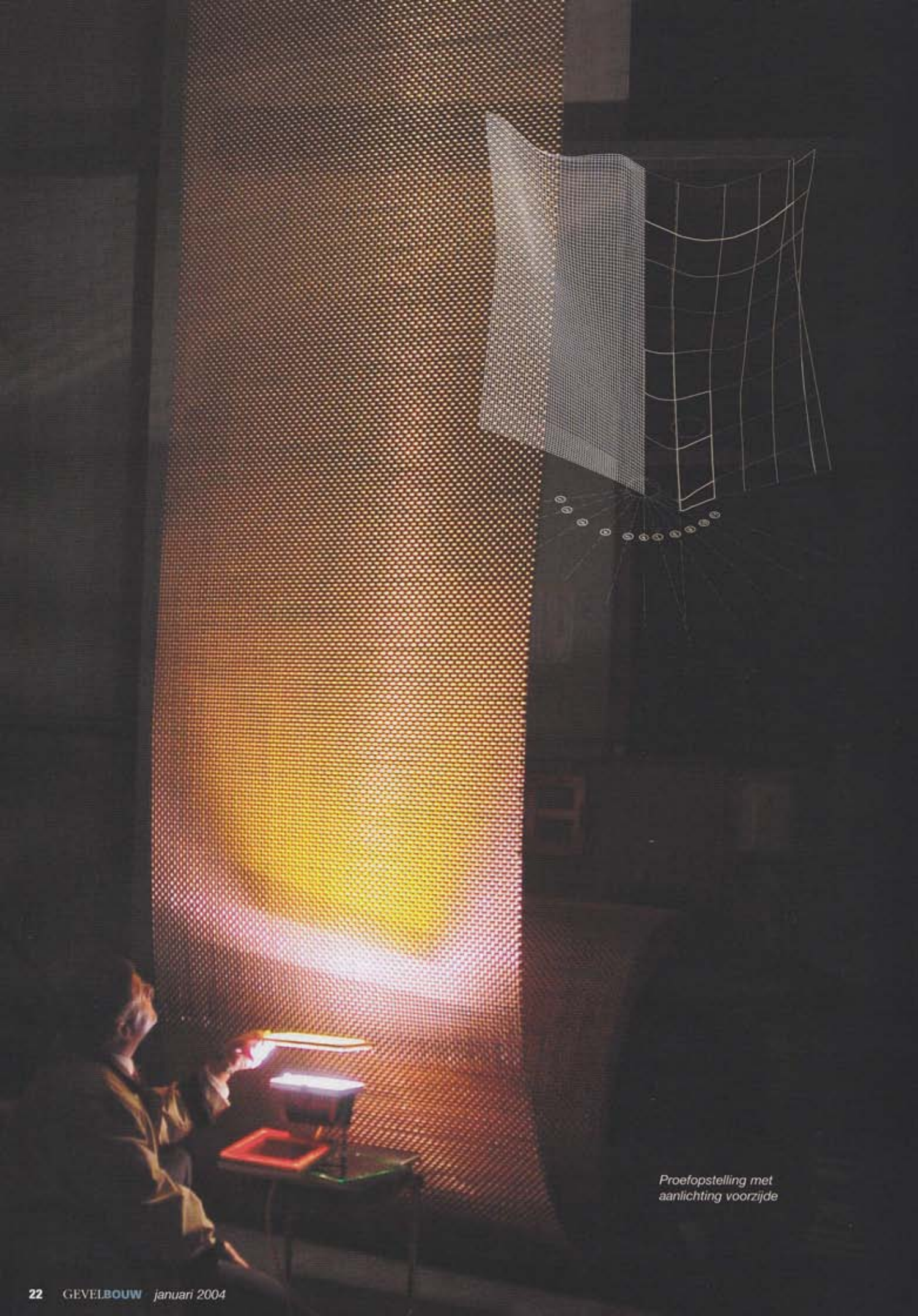
VOILE MET VRIJE VORM

'Ook voor Haver & Boecker is ons ontwerp een nieuwe stap', betoogt Eric Vreedenburgh. 'Tot nu toe wordt het metalen gaas vooral in vlakken of hooguit voorzichtig rondgebogen in cilindervormen toegepast. De afhangende plafonds in de Bibliothèque National te Parijs en het interieur in het Utrechtse Media Plaza door Ellen Sanders zijn hiervan twee voorbeel-

Baljurk

*Proefopstelling met
aanlichting voorzijde*

Mock-up

den. Wij creëren uit de weefsels een vrije vorm. In de fabriek in het Ruhrgebied wordt het materiaal in het gewenste model gebracht, vervolgens in hanteerbare formaten gedeeld, gecoat en naar Den Haag getransporteerd.' Met behulp van zogenaemde spiders van roestvrij staal worden de weefsels bevestigd aan een onderconstructie van gepoedercoate stalen trekstangen met een doorsnede van 100 mm. Ook het stalen puntige been op de hoek van het winkelpand speelt een constructieve rol in het dragen van de metalen voile. Als een coupole-jurk uit de achttiende eeuw steunt de metalen stof op baleinen. Het gaas is volgens gewoon patroon geweven. Dit patroon bestaat uit een schering en inslag van roestvrij stalen draden met een diameter van 3 mm, die zich h.o.h. 10 mm van elkaar bevinden; het weefsel weegt ongeveer 6 kg per m².

TAPIJTHAL

Eric Vreedenburgh vertelt: 'Je moet je de fabriek van Haver & Boecker in Oelde Duitsland voorstellen als een enorme tapijthandel, een grote hal met duizend verschillende weefsels. We hebben daar een proefopstelling gemaakt, en daar de weefseltypes op hun uiterlijk beoordeeld. De doorschijnendheid van het gaas is bijvoorbeeld belangrijk. De zon moet er op weerkaatsen, maar het metaal moet het doorzicht ook niet belemmeren. De gevel achter de voile wordt volledig van glas. Het weefsel zal zowel van achteren als van voren aangeliicht worden, ook dat effect hebben we in onze keuze meegenomen.'

Het materiaal zal met een hogedruk spuit een keer per jaar gereinigd worden. Roest kan uitsluitend ontstaan als de weinig voorkomende metalen partikels uit de

JE MOET JE DE FABRIEK VOORSTELLEN ALS EEN ENORME TAPIJTHANDEL

lucht zich op het materiaal hechten. Het eloxeren beschermt het metaal tegen het agressieve Haagse zeeklimaat.

BRANCHEVREEMD

Nederlandse architecten halen vaak enthousiast branchevreemde materialen de architectuur binnen. Maar dan betreft het meestal, het volgens de Koolhaas-doctrine opschalen van laaggewaardeerde en goedkope materialen tot "ook mooi". De omgekeerde weg van dure, branchevreemde materialen, architectuur maken, loopt meestal moeizamer. In zoverre is het Baljurproject atypisch voor de Nederlandse architectuur. Al gaat de Britse architect Ian Ritchie nog een stap verder, die past in zijn prijswinnende ontwerp voor het Theatre Royal 2 te Plymouth bronzen weefsels toe, die zo duur zijn, dat het gebouw uiteindelijk kleiner werd dan oorspronkelijk bedoeld was.

